

2081 (2025)

अनिवार्य सामाजिक अध्ययन

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

दिइएका निर्देशनका आधारमा आफ्नै शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् :

समूह 'क'

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(११×१=११)

- १/ सामाजिकीकरणको उद्देश्य एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
- २/ मानव विकास प्रतिवेदनलाई किन नागरिकको जीवनस्तर प्रतिबिम्ब गर्ने प्रतिवेदन मानिन्छ ? आफ्नो तर्क एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
- ३/ मानव बेचबिखनलाई किन सामाजिक समस्या मानिन्छ ? एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
- ४/ गलत प्रथाहरू अन्त्य गर्न आकर्षक प्लेकार्डको नमुना तयार पार्नुहोस् ।
- ५/ प्रथम विश्वयुद्धपछि गठन भएको राष्ट्रसङ्घ (The League of Nations) को एउटा उद्देश्य उल्लेख गर्नुहोस् ।
- ६/ वि.सं. २००७ मा राजा त्रिभुवन दिल्ली प्रस्थान गर्नाले प्रजातान्त्रिक आन्दोलनमा कसरी सहयोग पुग्यो ? आफ्नो विचार एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
- ७/ गैरकर राजस्वको दुई विशेषता उल्लेख गर्नुहोस् ।
- ८/ तपाईंले वित्तीय शिक्षाबाट प्राप्त ज्ञान, सिपलाई कसरी दैनिक जीवनमा उपयोग गर्नुभएको छ ? आफ्नो अनुभव एक उदाहरणबाट प्रस्ट पार्नुहोस् ।
- ९/ सूचना प्रविधिका कुनै दुई माध्यमहरू लेख्नुहोस् ।
- १०/ नेपालले किन पञ्चशीललाई आफ्नो परराष्ट्र नीतिको आधार बनाएको होला ? आफ्नो विचार एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
- ११/ तपाईंको समुदायमा पेसाअनुसारको जनसङ्ख्या वनोट कस्तो छ ? उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह 'ख'

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(९×४=३६)

- १२/ हरेक व्यक्ति, समुदाय र राष्ट्रको आआफ्नै किसिमको फरक फरक पहिचान हुन्छ । पहिचानको विविधता प्रवर्धन गर्न र समाजमा एकता र सद्भाव कायम गर्न के गर्नुपर्ला ? चार बुंदामा सुझाव दिनुहोस् ।
- १३/ नेपालको मानव विकास सूचकाङ्क अभिवृद्धि गर्न राज्यबाट भएका प्रयासहरू चार बुंदामा प्रस्ट पार्नुहोस् ।
- १४/ 'सम्पदा : हाम्रा सामाजिक पहिचान' शीर्षकमा एउटा राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशनार्थ सम्पादकीयको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

१५. मानौ तपाईले लोकगीतका जानकारी व्यक्तिसंग लोकगीत संरक्षणका विषयमा जानकारी लिनुभयो । उक्त विषयमा उहाँबाट प्राप्त जानकारी आफ्नो धारणासहित चार वृंदामा स्पष्ट पार्नुहोस् ।

अथवा

नेपालमा राष्ट्रिय दिवस औपचारिकतामा सीमित हुदै गएको गुनासो बढ्दो छ । राष्ट्रिय दिवसमा नागरिकको सहभागिता र अपनत्व बढाउन के गर्नुपर्ला ? आफ्ना तर्क चार वृंदामा स्पष्ट पार्नुहोस् ।

१६. देखासिधी प्रवृत्ति र फजुल खर्चले हाम्रो समाज भड्किलो हुदै गएको छ । यसले समाजमा पारेको प्रभाव विश्लेषण गर्नुहोस् ।

१७. विश्वासको मत र अविश्वासको प्रस्तावविचका समानता र भिन्नता दुई/दुई वृंदामा स्पष्ट पार्नुहोस् ।

१८. हावापानी र जनजीवनविचको अन्तरसम्बन्धलाई आफू बसोबास गरेको भौगोलिक क्षेत्रका आधारमा चार वृंदामा प्रस्ट पार्नुहोस् ।

१९. अन्तर्राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी सम्मेलनमा जलवायु परिवर्तनले पारेको प्रभाव न्यूनीकरणका लागि नेपालले केकस्ता विषय उठाउनुपर्ला ? कुनै चार सुझाव प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

२०. नेपालमा पाँछ्ल्ला समय सहरी जनसङ्ख्या बढ्दो छ । यो प्रवृत्तिले पारेका प्रभावहरू चार वृंदामा उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

तलका प्रश्नको तामो उत्तर दिनुहोस् :

(४×७=२८)

२१. स्वच्छ, निष्पक्ष र मर्यादित निर्वाचन प्रजातन्त्रको आधार हो । यसलाई प्रस्ट पादै स्वच्छ, निष्पक्ष र मर्यादित निर्वाचन सञ्चालन गर्न नागरिक र राजनीतिक दलको भूमिका कस्तो हुनुपर्छ । प्रस्ट पार्नुहोस् ।

२२. पृष्ठभरि नेपालको नक्सा बनाएर निम्न तथ्यलाई उपयुक्त सङ्केत प्रयोग गरी भर्नुहोस् :
लुम्बिनी प्रदेश, स्याङ उत्पादन क्षेत्र, तिलिचो ताल, बराह क्षेत्र

अथवा

पृष्ठ भरिने गरी दक्षिण अमेरिकाको नक्सा बनाएर त्यसमा उपयुक्त सङ्केतसहितको निम्न तथ्य भर्नुहोस् ।

मोन्टेभिडियो, टिटिकाका ताल, ओरिनोको नदी, अकान्कागुवा पर्वत

अथवा (दृष्टिविहीनका लागि मात्र)

दक्षिण अमेरिकाको भौगोलिक क्षेत्रअनुसार आर्थिक सामाजिक पक्षको वर्णन गर्नुहोस् ।

२३. प्रथम विश्वयुद्धको परिणाम र दोस्रो विश्वयुद्धका कारणविचको सम्बन्ध स्पष्ट पार्नुहोस् ।
२४. 'नेपालमा वित्तीय शिक्षाको आवश्यकता र चुनौती' शीर्षकमा एक वक्तृताको नमुना तयार पार्नुहोस् ।